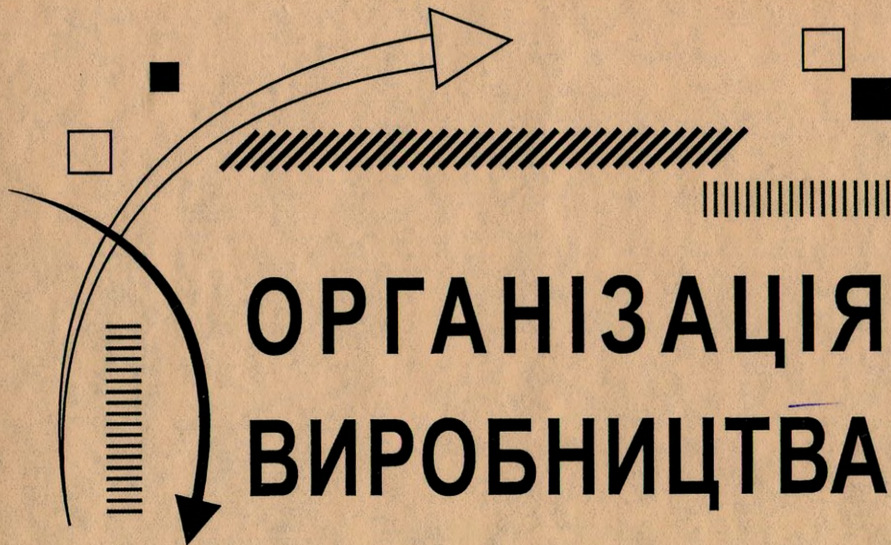

658.5
0-64

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА

Підручник

За редакцією А.І. Яковлєва, С.П. Сударкіної, М.І. Ларки

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА

Підручник

За редакцією А. І. Яковлева, С. П. Сударкіної, М. І. Ларки

Рекомендовано Вченою Радою НТУ «ХП»

Харків
НТУ «ХП»
2016

УДК 658
ББК 65.9-80
О47

Рецензенти:

Л. Г. Мельник, д-р екон. наук, проф.,
зав. кафедрою економіки підприємства Сумського державного університету;
Л. В. Соколова, д-р екон. наук, проф. кафедри економічної кібернетики
та управління економічної безпеки
Харківського національного університету радіоелектроніки

Авторський колектив:

А. І. Яковлев, С. П. Сударкіна, М. І. Ларка, Л. Б. Шутько, Г. І. Власова,
В. М. Кобелєв, М. В. Литвиненко, С. В. Глухова, Ю. С. Літвінова,
В. П. Філіпов, Р. Г. Майстро

Затверджено вченою радою НТУ «ХПІ»
як підручник для студентів технічних та економічних напрямів,
протокол № 8 від 4 листопада 2016 р.

О47 **Організація** виробництва : підручник / за ред. А. І. Яковлева,
С. П. Сударкіної, М. Л. Ларки. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2016. – 436с.

ISBN 978-617-05-0215-5

Підручник містить теоретичні та практичні засади щодо організації промислового виробництва, починаючи з організації інноваційних процесів, розробки нової техніки і закінчуючи маркетингом і збутом продукції. Надає цілісне системне уявлення про весь цикл робіт з організації виробництва, управління цим процесом та взаємозв'язок між окремими його складовими.

Призначено для студентів технічних та економічних спеціальностей усіх форм навчання.

Лл. 66. Табл. 30. Бібліогр. назв. 88

УДК 658
ББК 65.9-80

ISBN 978-617-05-0215-5

© Авторський колектив, 2016

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА.....	10
1.1. Організація виробництва як наука.....	10
1.2. Системна організація виробництва.....	13
1.3. Комплексна модель організації виробництва.....	20
РОЗДІЛ 2. ВИРОБНИЧО-ПРОМИСЛОВЕ ПІДПРИЄМСТВО - ОСНОВНА ЛАНКА ПРОМИСЛОВОСТІ.....	27
2.1. Цілі, зміст та умови діяльності підприємства.....	27
2.2. Види промислових підприємств.....	32
2.3. Організаційна структура підприємства: принципи формування фактори впливу.....	34
2.4. Типи організаційних структур управління.....	37
2.5. Характеристика типової організаційної структури управління великого промислового підприємства.....	44
2.6. Сучасні напрями стратегічного розвитку підприємства.....	49
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ НА ПІД- ПРИЄМСТВІ.....	54
3.1. Поняття виробничого процесу і його складові.....	54
3.2. Принципи раціональної організації виробничих процесів.....	57
3.3. Виробнича структура підприємства і її зв'язок зі структурою виробничого процесу.....	59
3.4. Типи виробництва та їхні особливості.....	64
3.5. Організація виробничого процесу в часі і просторі.....	68
3.6. Основи проектування складного виробничого процесу.....	74
РОЗДІЛ 4. ХАРАКТЕРНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА.....	78
4.1. Організація потокового виробництва.....	78
4.2. Гнучкі виробничі системи (ГВС).....	87
4.3. Економічні аспекти та умови ефективності прогресивних форм організації виробництва.....	92
РОЗДІЛ 5. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ДОПОМІЖНИХ ВИРОБНИЦТВ.....	99

5.1. Зміст діяльності та значення допоміжних виробництв.....	99
5.2. Організація роботи ремонтної служби підприємства.....	101
5.3. Організація інструментального господарства.....	110
5.4. Організація роботи енергетичної служби підприємства.....	116
РОЗДІЛ 6. МАРКЕТИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОН-	
КУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	122
6.1. Сутність та види концепцій маркетингу.....	122
6.2. Класифікація промислових товарів та їх споживачів.....	124
6.3. Дослідження промислового ринку та його сегментація.....	127
6.4. Товарна політика промислового підприємства.....	133
6.5. Цінова політика промислового підприємства.....	138
6.6. Збутова політика промислового підприємства.....	144
6.7. Комунікативна політика промислового підприємства.....	149
РОЗДІЛ 7. ПРОГНОЗУВАННЯ І ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА.....	154
7.1.Поняття, роль, значення та взаємозв'язок прогнозування і пла-	
нування виробництва.....	154
7.2. Види прогнозів, методи прогнозування.....	158
7.3. Цілі, задачі, функції та види планів.....	164
7.4. Принципи та методи планування.....	172
РОЗДІЛ 8. СУТНІСТЬ І ЗАДАЧІ ПОТОЧНОГО ПЛАНУВАННЯ НА	
ПІДПРИЄМСТВІ.....	178
8.1. Задачі й види внутрішньозаводського планування.....	178
8.2. Техніко-економічне планування на підприємстві.....	179
РОЗДІЛ 9. ОПЕРАТИВНО-ВИРОБНИЧЕ ПЛАНУВАННЯ.....	209
9.1. Цілі і зміст оперативно-виробничого планування.....	209
9.2. Методи оперативного планування.....	210
9.3. Документи оперативного планування та їх взаємозв'язок.....	211
9.4. Календарно-планові нормативи (КПН).....	213
9.5. Внутрішньоцехове оперативно-виробниче планування.....	217
9.6. Оперативний облік і диспетчерування виробництва.....	218
РОЗДІЛ 10. СУТНІСТЬ І ЗМІСТ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ.....	223
10.1. Сутність і значення бізнес-планування.....	223

10.2. Зміст бізнес-плану.....	224
10.3. Реалізація і контроль виконання бізнес-плану.....	228
РОЗДІЛ 11. ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	231
11.1. Епоха знань - найважливіший елемент сучасної інноваційної діяльності.....	231
11.2. Інноваційний розвиток підприємств.....	237
11.3. Нові форми організації інноваційної діяльності.....	249
РОЗДІЛ 12. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ РОЗРОБКИ ТА ВИРОБНИЦТВА НОВОГО ТОВАРУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	259
12.1. Сутність та значення системи освоєння нової техніки (СОНТ).....	259
12.2. Конструкторська підготовка виробництва (КПВ).....	264
12.3. Технологічна підготовка виробництва нового товару (ТлПВ).....	275
12.4. Організаційно-планова підготовка виробництва.....	383
РОЗДІЛ 13. ЯКІСТЬ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	298
13.1. Сутність та економічні особливості поняття “якість промислової продукції”.....	298
13.2. Якість, цінність і вартість.....	300
13.3. Витрати на забезпечення якості продукції.....	303
13.4. Показники і методи оцінки якості продукції.....	305
13.5. Організаційні аспекти оцінки якості продукції.....	320
13.6. Забезпечення та управління якістю промислової продукції.....	327
13.7. Конкурентоспроможність продукції і методи її оцінки.....	330
РОЗДІЛ 14. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ.....	335
14.1. Основні поняття і принципи заробітної плати.....	335
14.2. Фонд оплати праці та його складові.....	339
14.3 Тарифна система оплати праці.....	344
14.4. Форми і системи оплати праці.....	351
14.5. Стимулювання праці та її оплати.....	357
14.6. Система організації заробітної плати на підприємстві.....	361
РОЗДІЛ 15. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ.....	369
15.1. Поняття організації праці, розподілення і кооперування.....	369